

Sprawozdanie z realizacji Programu opieki nad zabytkami Gminy Mszana 2018-2021

Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami stanowi zadanie własne gminy zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym.

Obowiązek sporządzenia raz na cztery lata gminnego programu opieki nad zabytkami wynika z art.87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Przepis ten formułuje podstawowe cele programu, określa tryb ich sporządzania, uchwalania, podawania do publicznej wiadomości oraz ewaluacji.

Program opracowuje się na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym zgodnie z zakresem kompetencji.

Program opieki nad zabytkami ma na celu:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Mszana na lata 2018-2021 został opracowany na zlecenie Urzędu Gminy Mszana przez Pracownię Projektowo – Urbanistyczno – Konserwatorską ABAKUS z siedzibą przy ul. Ks. bp. B. Bogedaina 25/2 w Chorzowie i pozytywnie zaopiniowany przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach pismem K-NR.5120.2.2018 z dnia 19 marca 2018 r.

Program został zatwierdzony Uchwałą Rady Gminy w Mszanie Nr XXXIX/31/2018 z dnia 28 maja 2018 r.

Program został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

W programie przyjęto następujące priorytety, w ramach których realizowano konkretne zadania i działania:

Cele gminnego programu opieki nad zabytkami

Gminny program opieki nad zabytkami jest elementem polityki samorządowej, mającej na celu podejmowanie działań w celu poprawy stanu zachowania zabytków i powiązanie zagadnień ochrony zabytków z działaniami przyczyniającymi się do rozwoju gospodarczego i społecznego gminy. Zgodnie z art. 87 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami program opieki nad zabytkami ma realizować następujące cele:

1. Włączanie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
2. Uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łączenie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
4. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
5. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminując sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

A. PRIORYTET

Nadrzędnym i priorytetowym zadaniem Gminy na okres 2018-2021 jest przeprowadzenie konserwacji najcenniejszego zespołu figuralnego gminy przy ul. Centralnej 48 przy starej plebanii – obejmującego krzyż „Męki Pańskiej” z 1853 r, figurę świętego Jana Nepomucena z 1876 r. oraz figurę Matki Boskiej z Dzieciątkiem z 1878 r.

SPOSÓB REALIZACJI:

- **wystąpić z wnioskiem do Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wpis do rejestru zabytków rzeźb;**
 - w celu przyspieszenia realizacji wpisu do rejestru zabytków zespołu, należy:
 - a. wykonać karty ewidencyjne zabytku ruchomego;
 - b. przygotować dokumenty potwierdzające stan prawny zespołu (wypis z ksiąg wieczystych ze wskazaniem właścicieli i nr działek)

- **przystąpić do zorganizowania środków na ten cel** – środki własne parafii lub gminy, środki zewnętrzne od Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, inne - z bieżących programów na finansowanie dziedzictwa kulturowego Gminy.

W celu pozyskania środków zewnętrznych należy opracować program prac konserwatorskich przez uprawnionego konserwatora dzieł sztuki, wystąpić z wnioskiem o pozwolenie konserwatorskie na prace, opracować kosztorys planowanych prac, złożyć wnioski o dofinansowanie.

B. KIERUNKI DZIAŁAŃ PROGRAMU OPIEKI NAB ZABYTKAMI

B1. Stała poprawa stanu technicznego zabytków na terenie gminy Mszana i rewaloryzacja krajobrazu kulturowego gminy;

B2. Stała poprawa stanu świadomości mieszkańców gminy Mszana w zakresie wiedzy o zabytkach i postępowania z obiektami zabytkowymi;

C. ZADANIA PROGRAMU OPIEKI:

C1. Uporządkować stan istniejącej wiedzy na temat zasobów kulturowych Gminy

- Opracowaną Gminną ewidencję zabytków przyjęto zarządzeniem Wójta Gminy Mszana, tym samym eliminując nieaktualne spisy z 2010 r. przesłane przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- należy wystąpić o skreślenie z rejestru zabytków obiektów nieistniejących budynków z terenu gminy – stodoła przy domu 93 w Mszanie nr rej. 765/66 z dnia 30.12.1966 roku
- sukcesywnie wykonywać dokumentację najcenniejszych obiektów zabytkowych w gminie Mszana i występować o wpisy do rejestru zabytków tych obiektów są to: kościół św. Jerzego, kościół Nawiedzenia NMP, kapliczka przy ul. Mickiewicza 107 w Mszanie, kapliczka przy ul. ks. Pisuli 1 w Połomi, wszystkie krzyże z XIX w. występujące na terenie gminy.

C2 Zwiększać świadomość mieszkańców gminy w zakresie wiedzy o zabytkach sposobie postępowania z zabytkami i ich konserwacji

- należy uświadamiać mieszkańcom gminy, że malowanie krzyży, figur i małej architektury bez specjalistycznych zabiegów konserwatorskich prowadzi do dalszej destrukcji obiektów i powiększanie kosztów ich prawdziwej konserwacji. Sposób realizacji odczyty, pokazy prawidłowej konserwacji rzeźb i uświadamianie skutków nieprawidłowo przeprowadzonych prac;
- należy uświadomić mieszkańcom, zasady przeprowadzania remontów w budynkach zabytkowych.

Należy zwiększyć wysiłki w egzekwowaniu zapisów planów zagospodarowania przestrzennego Gminy i obowiązujących zasad prawnych;

- należy likwidować samowole i dzikie pseudokonserwacje zabytków. W tym celu należy współpracować z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego w Wodzisławiu Śląskim, ze Starostwem Powiatowym w Wodzisławiu Śląskim i Śląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
- Należy w planach zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniać zasady ochrony zabytków;

D1. Należy zwiększyć atrakcyjność turystyczną gminy przez rewaloryzację najcenniejszych zespołów zabytkowych, a zwłaszcza:

1. Układu urbanistycznego Połomi obejmującego:

- zespół kościoła parafialnego p. w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny wraz z otoczeniem.
- klasycystyczny budynek dawnej plebanii pochodzący z 1811 roku wraz z otoczeniem oraz cmentarzem z I poł. XIV wieku.
- zespół małej architektury wraz z otoczeniem.
- rzeźba św. Jana Nepomucena pochodząca z 1876 roku.
- rzeźba Najświętszej Marii Panny pochodząca z 1876 roku.
- krzyż misyjny pochodzący z 1853 roku.
- obiekt dawnej szkoły wraz z otoczeniem i parkiem pochodzący z II poł. XIX w.

2. Zespołu kościoła p.w. św. Jerzego w Mszanie wraz z cmentarzem i kompozycją zieleni

Należy zadbać o te zespoły przez odpowiednie oświetlenie, nawierzchnię wokół zabytków, konserwację obiektów w złym stanie technicznym, umieszczenie tablic informacyjnych o zabytkach oraz zapewnienie zaplecza gastronomicznego i miejsc na odpoczynek (ławeczki , pielęgnacja zieleni)

- ilość odczytów, konkursów i szkoleń w zakresie wiedzy o zabytkach i sposobów postępowania z zabytkami;
- ilość nowych szlaków rowerowych, tablic informacyjnych filmów wideo i publikacji o gminie Mszana;
- ilość zgłoszonych samowoli do PINBU w Wodzisławiu Śląskim z terenu gminy Mszana;

Na terenie gminy Mszana w ramach realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami wykonano:

Rok 2018

1. Remont konserwacyjny zespołu figuralnego: kolumna Maryjna, krzyż misyjny, rzeźba Jana Nepomucena w Połomi -
Koszt realizacji zadania 153.627,00 zł – z budżetu gminy 93.627,00 zł, z budżetu województwa 60.000,00 zł

2. Remont grobu Powstańców Śląskich w Połomi – koszt realizacji zadania 42.900,00 zł – inwestycja dofinansowana ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z funduszu Promocji Kultury.

Rok 2020

1. Wykonano dokumentację projektową pn. **„Remont (renowacja) krzyża kapliczkowego zlokalizowanego na działce 782/289 w Mszanie przy ulicy Mickiewicza wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego”**. Krzyż jest wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków. Koszt 7000,00 zł

Rok 2021

1. Remont konserwatorski kamiennego krzyża kapliczkowego wraz z zagospodarowaniem terenu wokół krzyża, zlokalizowanego w Mszanie przy ulicy Mickiewicza 88 na działce nr 782/289”. Koszt realizacji zadania 48.567,00 zł Inwestycja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej **Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie**, w ramach poddziałania 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Gmina posiada opracowany GPOZ na lata 2022 – 2025 zaopiniowany pozytywnie przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, który zostanie przedstawiony Radzie Gminy.